

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

ב"ה, כסליו תשע"ט

גיליון מספר 310

תוכן עניינים:

- 1..... איסור כניסה למוסדות החינוך לתלמידים שלא חוסנו
- 1-2 מורים לביולוגיה הוכשרו להילחם בתופעת הסוכרת
- 2 "מהפכת המתמטיקה"
- 2-3 בלי מבחנים ושיעורי בית
- 3 מורים מחליפים ע"י חברות כוח אדם
- 3-4 לומדים ללמוד לבד
- 4 גם ביישובים החזקים: ביקשו לכיתות למתקשים

איסור כניסה למוסדות החינוך לתלמידים לא מחוסנים

וועדת השרים לענייני חקיקה אישרה את הצעת החוק שהגישה ח"כ מירב בן ארי מ"כולנו", המבקשת לקבוע כי במקרה בו פורצת מחלה, יחוייבו כל מוסדות החינוך שלא לאפשר כניסה לשום אדם שאינו חוסן. בנוסח הצעת החוק נאמר כי במקרה של חשש להתפרצות מחלה שכנגדה ניתן חיסון שגרה, ימנע מוסד חינוכי את כניסתו למוסד של כל ילד, מורה או אדם אחר שאינו מחוסן בפני המחלה, לפי הוראת מנכ"ל משרד הבריאות ולתקופה שיוורה. במקרה שבו קיימת מניעה רפואית בקבלת חיסון, רשאי המוסד לקבל את הילד עם הצגת אישור מרופא מומחה, הנוגע לאותו חיסון שהילד לא קיבל, אלא אם כן מנהל משרד הבריאות הורה לנהוג אחרת, כגון מתן הוראה למנוע גם את כניסתו בשל החשש לפגיעה בבריאות הציבור. ח"כ מירב בן ארי אמרה, כי "בריאות הציבור בעלת ערך עליון ועלינו לעשות כל שביכולתנו כדי למנוע חולי ומקרי מוות רק בשל החלטות חפוזות וחסרות אחריות של הורים שבוחרים לא לחסן את ילדיהם. אנחנו חיים בעידן בו הרפואה מתקדמת והחיסונים נחשבים לפריצת דרך משמעותית בתחום הרפואה המונעת. חשוב להדגיש כי חיסונים אינם מוגנים במאת האחוזים וכאשר ילד שאינו מחוסן מגיע לגן או לבית הספר, קיים חשש כי הוא עלול להדביק גם ילדים שחוסנו. (יוסף טיקוצ'ינסקי – יתד נאמן – 19.11.2018)

מורים לביולוגיה הוכשרו להילחם בתופעת הסוכרת

על רקע מאמצי מערכת הבריאות להילחם בתופעת ההשמנה, במשרד החינוך החליטו להירתם למאבק ולגייס את המורים כשגרירי הסברה לדור הצעיר. בשבוע האחרון, התקיימה לראשונה השתלמות בהשתתפות כ-40 מורים לביולוגיה מתיכונים בצפון הארץ, שעסקה במאבק במחלת הסוכרת. תכני ההשתלמות, שנערכה באשכול פיס אורט כרמים בכרמיאל, כללו הרצאות וסדנאות שנגעו למאפייניה של מחלת הסוכרת, השפעותיה הביולוגיות של הגוף, משמעות היציאה מאיזון מטבולי, הקשר בין המחלה ללחץ דם והשפעת הפעילות הגופנית. התכנית

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

כללה רכישת כלים ללמידה חווייתית כמו ניתוח תפריטים הכוללים דברי מזון מועדפים על בני נוער, ושילוב מסרים המכוונים לתזונה נכונה במשחקי חברה. "למערכת החינוך, בעיקר למורים, כוח אדיר להשפיע על התלמידים בשינוי הרגלי חיים". אומרת ד"ר אורלי טמיר, מנהלת מיזם "עוצמה", הפועל בתחומי מניעת סוכרת ועומד מאחורי היוזמה הנוכחית עם משרד החינוך. לדבריה, בישראל, בין תלמידי כיתה א', קרוב ל-20% מהתלמידים סובלים מעודף משקל או מהשמנה, בכיתה ז', ל-30% ויותר יש עודף משקל או השמנה. מאחר שמדובר במגיפה, נבחנות בימים אלו יוזמות שונות לשיתופי פעולה עם מערכות החינוך. אין טבעי יותר מלהיעזר במורים לביולוגיה כמעבירי מסר, ולהפכם לשינוי אורח החיים". (מעין הרוני – מעריב השבוע – 12.07.2018)

"מהפכת המתמטיקה"

"מהפכת המתמטיקה" של בנט עולה שלב. לאחר ששר החינוך הציג עלייה מרשימה במספר הנבחנים בחמש יחידות מתמטיקה, מ-16 ל-18 אלף בתוך שנה בלבד, וגידול שלמעלה מ-40% בתוך שלוש שנים בלבד, כעת מגיע השלב הבא: שדרוג הלמידה בכיתה, פיילוט חדשני בשם: "פרסונליזציה בחינוך", בשיתוף קרן טראמפ ועמותת בוגרי 8200, הזמין בשנה האחרונה קבוצות להציע תוכניות למידה אישית. 200 תוכניות הוגשו, ושמונה מהן יושמו במהלך שנת הלימודים הקרובה ב-54 בתי ספר ברחבי הארץ. מנכ"לית היוזמה, ענבל חמיידס, הסבירה בשיחה את הרעיון, "פרסונליזציה של הלמידה היא גישה חינוכית שלפיה יש להתאים את תכנית הלמידה לכל תלמיד על פי הקצב, העניין והחוזקות שלו. מארק צוקרברג, גוגל, סטיב ג'ובס, קרן גייטס ועוד הקימו כבר רשתות של בתי פרסונליים שמראים תוצאות ואת זה אנחנו רוצים להביא לישראל". "התוכנה נותנת כמה שיותר פידבק למורה על התלמידים, כדי לעזור לו לדעת איך לעבוד עם התלמיד, קוראים לזה "הערכה מעצבת" היא נותנת למורה כלים לדעת אלו שעורים לתת לתלמיד, או חלופות ללמידה על בסיס האופן שבה הוא פותר תרגילים". צוות מחקר מאוניברסיטת ניו יורק, יחד עם צוות ישראלי בראשות ד"ר רבקה ודמני, יחקרו במהלך השנה את השפעת התוכניות בכל בתי הספר, ולבסוף יבחרו בתכנית שמשיגה את התוצאות הטובות ביותר בשטח, חברי הקבוצה הנבחרת יזכו במענק על סך מליון שקלים ותכניותם תיושם בשנה שלאחר מכן ב-30 בתי ספר בפריפריה, המטרה היא להפחית את אחוזי הנשירה מחמש יחידות, ובעיקר לתת למורים כלים להוראה אישית שתסייע במימוש הפוטנציאל בכל תלמיד. (שירית אביטן כהן - מקור ראשון – 29.06.2018)

בלי מבחנים ושיעורי בית

תלמידי בית הספר יהודה המכבי בתל אביב כמעט שלא נתקלו בחייהם במבחנים או בשיעורי בית. כעת, בחינה של תוצאות בחינות המיצ"ב הארציות של משרד החינוך מראה כי התלמידים הגיעו להישגים גבוהים, שלא נופלים ואף עולים על אלה של תלמידים מרקע כלכלי דומה שמתורגלים באופן קבוע בבחינות ובשיעורים. לפי מנהל בית הספר, אדר ארד, הנתונים החשובים ביותר שעולים מהמיצ"ב מצביעים על כך שבזכות שיטת הלימודים בבית הספר התלמידים מאושרים וסקרנים יותר, ובעלי קשרים טובים יותר עם המורים שלהם מאשר בבתי ספר אחרים. בית הספר יהודה המכבי הוקם ב-2014. זהו בית ספר צומח שזכה לכינוי "בית הספר השקוף" מפני שכל קירותיו הפנימיים שקופים, אך התפרסם בזכות שיטת הלימוד שמושמת בו המבוססת על פרויקטים. לפי השיטה, רוב הלימודים בבית הספר נסמכים על למידה עצמית ולמידה בקבוצות של התלמידים, כמעט ללא שינון או הרצאות פרונטליות של

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

המורים. ביהודה המכבי אין מבחנים, התלמידים וההורים מקבלים ההערכה שוטפת מהמורים אך לא באמצעות ציונים וכמעט שאין בו שיעורי בית. בית הספר יהודה המכבי הוא בית ספר ממלכתי וציבורי. הוא אינו ממיין תלמידים, אין בו תשלומי הורים מוגזמים והוא פועל לפי כלל משרד החינוך. בשנה שעברה פורסמה ב- The Marker כתבה על בית הספר ושיטת הלימודים הייחודית שמושמת בו, בה אמר ארד כי הוא פשוט מנצל את האוטונומיה הניהולית שהוענקה לו על ידי משרד החינוך. "אני מעדיף ילדים סקרנים, בטוחים בעצמם ומאושרים על פני ילדים שיודעים לבצע חילוק ארוך במינימום זמן. אלה היסודות להצלחה בחיים לאדם שלם בעל רמת מסוגלות גבוהה שבעתיד יכול ללמוד מה שהוא רוצה", אומר ארד ל- The Marker כיום. נתוני המיצי"ב שפורסמו לאחרונה מגלים כי ממוצע הציונים של התלמידים לא נופל מהממוצע הארצי, גם לא בהשוואה מחמירה יותר להישגים בבתי ספר בעלי רמה כלכלית גבוהה, הדומה לזאת של יהודה המכבי. מעבר לכך, בשניים מתוך שלושת המבחנים (אנגלית, עברית ומתמטיקה) ההישגים שלהם היו גבוהים יותר, וכמו כן הם הביעו תחושות חיוביות יותר כלפי בית הספר, המורים, החברים והלימודים. למעשה, ברוב המדדים שמצביעים על מוטיבציה, סקרנות, תחושת מסוגלות ולמידה איכותית – בית הספר מדורג מעל הממוצע הארצי – גם ביחס לבתי ספר בעלי מעמד כלכלי דומה. (ליאור דטל – הארץ – 27.08.2018)

מורים מחליפים ע"י חברות כוח אדם

החל משנת הלימודים הנוכחית תשע"ט משרד החינוך יתקשר עם חברות כוח אדם, שיספקו לו מורים ממלאי מקום שיוכלו להיכנס לבתי הספר. כחלק מיישום מסקנות מקרי עבר, שבהם ממלאי מקום נמצאו לא כשירים לעבודתם לאחר שפגעו מינית בתלמידים, פרסם המשרד מרכז לניהול מאגר ממלאי מקום של עובדי הוראה וביצוע של שיבוצים במוסדות החינוך. המאגר יכלול ממלאי מקום שאושרו למילוי תפקידם, לאחר שמשרד החינוך בדק שאין להם רישום פלילי או רישום של עבירות מין. ביום, רבים מבתי הספר מתמודדים עם הצורך המידי למילוי מקום על רקע היעדרות של מורים בשל מחלה, יציאה לחופשת לידה, מילואים או שבתון ומתקשים למצוא ממלאי מקום מתאימים. המאגר החדש יכלול מענים לבתי הספר ולגני הילדים. במשרד החינוך מקווים כי שירותי כוח האדם שיספקו מורים ממלאי מקום, גננות וסייעות מחליפות, יסייעו לבתי הספר ולמערכת החינוך. כל אדם שייכנס למאגר ייבדק טרם כניסתו על ידי משרד החינוך וחברת כוח האדם, שתהיה גוף ביצוע. בראיון שהעניק בסוף השבוע האחרון ל"ישראל היום" מנכ"ל משרד החינוך, הוא אמר כי "מה שעשינו בשנה האחרונה זה לקחנו את כל מערך כוח האדם ומערכת החינוך, יותר מ-200 אלף מורים, והעברנו את כל השמות למערך בדיקה יחד עם המשטרה, כדי לראות אם במערכת יש מורים שיש להם עבר פלילי ורישום במשטרה. כל עוד אין רישום, אין לנו שום דרך לדעת". (נועם (דבול) דביר – ישראל היום – 03.09.2018)

לומדים ללמוד לבד

חוק חינוך חובה מחייב את כל התלמידים ללמוד בבתי הספר עד לכיתה י"ב, אך בשנתיים האחרונות הוכפל מספר התלמידים שקיבלו אישור ללמוד בחינוך ביתי. זהו גידול משמעותי בפרק זמן קצר, שמשלים גידול של פי עשרה במספר התלמידים הלומדים בחינוך הביתי לעומת המצב לפני כעשר שנים. במערכת החינוך סבורים כי מספר הלומדים בחינוך ביתי צפוי להמשיך ולגדול גם בשנים הקרובות, מאחר שמדובר בתופעה עולמית, המקבלת תנופה הן מסלידה של הורים רבים ממערכת החינוך, והן מהאפשרות ללמוד באמצעות האינטרנט. ב-2016 למדו 576 תלמידים בביתם ולא בבתי הספר, ועם פתיחת שנת הלימודים הבאה ילמדו

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

יותר מ-1,150 תלמידים בחינוך ביתי, זאת, לאחר שב-2008 רק 100 תלמידים בכל הארץ קיבלו אישור ממשרד החינוך ללמוד בביתם. אלה רק נתוני משרד החינוך הנוגעים לתלמידים שקיבלו אישור מיוחד לפטור מבית הספר. ואולם לפי הערכות, מספר התלמידים הלומדים בביתם גבוה יותר, מאחר ולא כל ההורים מעוניינים לקבל את האישור ממשרד החינוך. "הורים רבים מישראל אינם מרומים ממערכת החינוך, או מנסים לשלב את ילדיהם במסגרות אלטרנטיביות, ובאחרונה מתגברת ההבנה שגם בחינות הבגרות מאבדות את הרלוונטיות שלהן, בין היתר כי אפשר להשלימן בשלב מאוחר יותר ובתקופה קצרה. לכן, אני צופה שהתופעה הזאת רק תלך ותגדל", אומר ד"ר אריה קיזל, ראש המגמה לחקר החינוך של אוניברסיטת חיפה. קיזל חקר את החינוך הביתי. קיזל חקר את החינוך הביתי בארץ ובעולם, ולדבריו התופעה נתמכת על ידי חומרי למידה נגישים באינטרנט, וכן מהתארגנויות מקומיות של קבוצות הורים המלמדים את ילדיהם בביתם ומצליחים לספק להם גם לימודי העשרה וחוגים. לדבריו, "גילינו שיכולת הלמידה של תלמידי החינוך הביתי היא גבוהה מאוד, כי הם לומדים ללמוד לבד. מיומנויות רבות נרכשות כתוצאה מקריאה מרובה ושיעורים שאינם בהכרח פדגוגיים. "בתי ספר מעוררים בינוניות וגורמים לרתיעה מהלימודים בכל שכבת גיל. ילדים צעירים מסוגלים ללמוד שפות, קריאה וכתובה ללא בית ספר. פעמים רבות בתי הספר עוצרים את ההתקדמות של התלמידים". (ליאור דטל – הארץ – 30.08.2018)

גם ביישובים החזקים: ביקוש לכיתות למתקשים

שיעור תלמידים גבוה בכיתות המיועדות לתלמידים "חלשים" – גם ביישובים חזקים: לצד ההישגים של תלמידי כיתות מב"ר (מסלול בגרות רגיל), שמיועדות לתלמידים "חלשים" – פריסתן מראה שביישובים חזקים כמו מבשרת ציון וחוף השרון יש שיעור גדול של תלמידים שלומדים בכיתות אלה, יותר מאשר ברשויות חלשות כמו טבריה ואופקים. כיתות מב"ר הן כיתות קטנות עם 19-25 תלמידים המיועדות לתלמידים בסיכון, בעלי רקע סוציו-אקונומי נמוך או כאלה המתקשים בלימודים, ונועדו לסייע להם לסיים את הלימודים עם בגרות. נתונים שנחשפים לבקשת "ישראל היום" מראים כי מספר כיתות המב"ר בשנת 2010 היה 1,034 ובשנת 2018 היה 1,144. עם זאת, בשל הגידול במספר התלמידים במערכת החינוך, שיעור תלמידי י' – י"ב הלומדים בכיתות מב"ר לא השתנה ועומד על 7%. כיום לומדים בכיתות מב"ר כ-26 אלף תלמידים. העלות של כיתות אלו למערכת החינוך גבוהה יותר בשל ההשקעה בתלמידים, ובשנים האחרונות הן הפכו מבוקשות על ידי הרשויות המקומיות גם בגלל הסיוע הלימודי, שהתיכונים מקבלים עבור כל תלמיד המשובץ בהן. הנתונים מראים כי לאורך השנים חל שיפור בהישגי התלמידים בכיתות מב"ר. שיעור הזכאות לבגרות של תלמידי מב"ר בשנת 2011 עמד על 62%, ובשנת 2017 כבר זינק ל-77.7% זאת מעל הממוצע הארצי, שעמד על 68.2% זכאות לבגרות. כיתות מב"ר מיועדות לתלמידים חלשים אך הנתונים מראים כי לצד הסיוע לתלמידים אלה, יש ערים "חזקות" מאוד שבהן שיעור התלמידים שלומדים בכיתות מב"ר גבוה. לעיתים הוא גבוה יותר מאשר שיעור התלמידים שלומדים בכיתות מב"ר בערים "חלשות". (נועם דבול) דביר – ישראל היום – 21.09.2018)

הערת המערכת: הקטעים המתפרסמים בעלון "כותרות חינוך" הם ביטוי חלקי מהנאמר במקור ואינו מתעד את כל המאמר. לכן, מומלץ למעוניינים לעיין במקור.

כמו כן, אם אינך מעוניין להמשיך לקבל חומר זה, שלח אלינו בקשת ביטול באימייל חוזר.

מנו"ף - מכללה ירושלים - ת.ד. 16078 בית וגן 91160 ☎ 02-6750912

אתר "ילקוט המנהל" www.yalkut.com - manof@michlalah.edu